

Stadsledningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2025-10-03
KS/2025:301

Yttrande över remiss av betänkandet *Ansvaret för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62)*

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar stadsledningsförvaltningens förslag till yttrande och överlämnar det till Regeringskansliet (socialdepartementet).

Sammanfattning

Solna stad har fått betänkandet *Ansvaret för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62)* på remiss. Regeringen beslutade den 1 juni 2023 att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté för att ta fram beslutsunderlag som möjliggör ett stegvis och långsiktigt införande av ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården. Uppdraget har inte omfattat den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården.

Av betänkandet framgår att kommitténs ledamöter värderar de tänkbara för- och nackdelarna med ett helt statligt huvudmannaskap olika och av den anledningen lämnar kommittén inget förslag om ett helt statligt huvudmannaskap. Kommittén avråder från ett delvis statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården och lämnar därför inget förslag om ett delvis statligt huvudmannaskap. Kommittén bedömer att ansvarsfördelningen mellan regionerna och staten kan förändras på andra sätt än att överföra huvudmannaskapet för hälso- och sjukvården till staten, och bedömer att staten bör ta ett utökat ansvar för ett antal områden i hälso- och sjukvården. Kommittén bedömer att statens styrning av hälso- och sjukvården behöver stärkas och förbättras.

Stadsledningsförvaltningen anser att det är bra att man har utrett och belyst frågan om ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap av hälso- och sjukvården. Det nuvarande systemet har hög kvalitet men det finns brister i tillgänglighet, geografisk jämlikhet och effektiv resursfördelning. Kommittén har inte prövat huvudmannaskapet för den hälso- och sjukvård som kommunerna ansvarar för. Den kommunala hälso- och sjukvården beskrivs ändå översiktligt eftersom den är en väsentlig del av det svenska hälso- och sjukvårdssystemet.

Stadsledningsförvaltningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till yttrande såsom sitt eget och överlämna det till Regeringskansliet (socialdepartementet).

Handlingar

- Ansvar för hälso- och sjukvården Volym 1 - Bedömningar och förslag
- Ansvar för hälso- och sjukvården Volym 2 - Underlagsrapporter

Alessandra Wallman
Stadsdirektör

Hanna Malm
Kvalificerad utredare

Beslutet expedieras till:
Regeringskansliet

Beredning

Stadsledningsförvaltningen har berett ärendet i samarbete med omvårdnadsförvaltningen, socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen. Barn- och utbildningsförvaltningen har inget att erinra. Ärendet har inte remitterats till omvårdnadsnämnden, socialnämnden och skolnämnden utan information har inhämtats på tjänstepersonsnivå.

Bakgrund

Solna stad har fått betänkandet *Ansvar för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62)* på remiss. Regeringen beslutade den 1 juni 2023 att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté för att ta fram beslutsunderlag som möjliggör ett stegvis och långsiktigt införande av ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården.

Kommitténs uppdrag har varit att analysera och belysa för- och nackdelar med ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården, lämna förslag som säkerställer ett mer effektivt hälso- och sjukvårdssystem som utgår från patienter och tar hänsyn till medarbetares behov, föreslå en genomförandeplan med tidsplan för hur staten stegvis och långsiktigt helt eller delvis kan ta över huvudmannaskapet för hälso- och sjukvården, och inom ramen för genomförandeplanen, identifiera vilka åtgärder som krävs för att genomföra kommitténs förslag.

Uppdraget har inte omfattat den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården.

Utredningens förslag i korthet

Av betänkandet framgår att kommitténs ledamöter värderar de tänkbara för- och nackdelarna med ett helt statligt huvudmannaskap olika och av den anledningen lämnar kommittén inget förslag om ett helt statligt huvudmannaskap.

Kommittén avråder från ett delvis statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården och lämnar därför inget förslag om ett delvis statligt huvudmannaskap. Kommitténs analyser visar att det finns flera svårigheter och risker med att dela upp tillhandahållaransvaret för hälso- och sjukvårdssystemets olika delar mellan fler huvudmän än idag. Kommittén drar slutsatsen att ett delvis statligt huvudmannaskap skulle innebära komplexa gränsdragningar mellan tre nivåer av huvudmän, i stället för dagens två och att det inte skulle medföra positiva effekter för patienterna.

Kommittén bedömer att ansvarsfördelningen mellan regionerna och staten kan förändras på andra sätt än att överföra huvudmannaskapet för hälso- och sjukvården till staten, och bedömer att staten bör ta ett utökat ansvar för ett antal områden i hälso- och sjukvården. Kommittén bedömer att statens styrning av hälso- och sjukvården behöver stärkas och förbättras.

Kommittén föreslår ett ökat statligt ansvar inom sex områden.

- Hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning
- Läkemedel
- Vaccinationer
- Screening
- Rättsspsykiatrisk vård
- Luftburen ambulanssjukvård och luftburna sjuktransporter

Kommittén föreslår att den statliga styrningen bör stärkas och förbättras

- Riktade statsbidrag bör enbart användas i undantagsfall.
- Den statliga styrningen av hälso- och sjukvården bör renodlas mot normering.
- Staten bör vidta åtgärder gentemot regionerna för ökad regelefterlevnad och för att stärka patientens ställning.
- Stärkt uppföljning, information och kunskap om regionernas insatser.
- Stärkt tillsyn och utökade sanktioner.
- Utökad information till patienter om rättigheter och valmöjligheter.

Stadsledningsförvaltningens synpunkter

Stadsledningsförvaltningen anser att det är bra att man har utrett och belyst frågan om ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap av hälso- och sjukvården. Det nuvarande systemet har hög kvalitet men det finns brister i tillgänglighet, geografisk jämlikhet och effektiv resursfördelning. Kommittén har inte prövat huvudmannaskapet för den hälso- och sjukvård som kommunerna ansvarar för. Den kommunala hälso- och sjukvården beskrivs ändå översiktligt eftersom den är en väsentlig del av det svenska hälso- och sjukvårdssystemet.

Kommittén lämnar inget förslag om ett helt statligt huvudmannaskap. Stadsledningsförvaltningen konstaterar att oavsett regionernas framtida roll skulle ett helt statligt huvudmannaskap medföra en förändrad balans i offentlig sektor, med en större stat och mindre inslag av kommunalt självstyre.

Stadsledningsförvaltningen delar utredningens avrådan om delvis statlig huvudman och uppmanar i stället till att utveckla de samverkansformer som finns idag. Fler risker lyfts i underlagsrapporten med att ytterligare en huvudman blir en del av hälso- och sjukvårdssystemet. Ett exempel är att resursfördelningen riskerar att bli snedvriden om staten prioriterar de delar man har huvudmannaskap över och som på så sätt gynnas, framför de områden som regionerna och kommunerna fortsatt är ansvariga för. En annan risk som identifierats är att det kan bli utmanande för de statliga myndigheterna och aktörerna att ha olika modeller för styrning av hälso- och sjukvården. Andra risker med ett delvis statligt huvudmannaskap som framkommer i underlagsrapporten är att ytterligare samverkansytter skapar fler vårdkedjor som kräver

övergångar mellan det statliga, regionala och kommunala. Övergångar mellan huvudmän är en känd risk för brister i vårdkvalitet.

Utredningen visar vidare att det finns omotiverade skillnader mellan och inom regionerna i fråga om tillgång till viss vård och behandling, samt efterlevnaden av patientlagen och hälso- och sjukvårdslagens bestämmelse om lika vård på lika villkor. Här bedömer utredningen att staten bör ta ett utökat ansvar för vissa frågor och områden i hälso- och sjukvården.

Stadsledningsförvaltningen delar kommitténs uppfattning om att det finns brister inom effektivitet och produktivitet. Ett utökat statligt ansvar för hälso- och sjukvården skulle kunna bidra till att resurserna används mer effektivt och att patientsäkerheten efterlevs i en högre utsträckning. Stadsledningsförvaltningen delar kommitténs bedömning att staten bör ta ett större ansvar för ökad regelefterlevnad genom att vidta åtgärder gentemot regionerna, exempelvis genom ökade sanktioner med ett tydligt uppföljningsansvar, liknande medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) som idag redan finns inom de kommunala verksamheterna. Inom kommunen har MAS och MAR ansvar för att inspektera och granska den kommunala primärvården i syftet är att förstärka patientsäkerhetsarbetet.

Vidare anser stadsledningsförvaltningen att ett utökat statligt ansvar på området kompetensförsörjning kan komma den kommunala primärvården till godo.

Ett problem med att statsbidrag för riktade insatser är att de ofta beviljas sent på året för att sedan användas efter årsskiftet. En långsiktighet och hållbarhet kan ske genom nationell samordning. Den statliga utredningen "Stärkt patientsäkerhet med rätt kompetens" ger förslag om ett "vårdprofessionslyft" där staten köper vidareutbildningar och således står för utbildningskostnaden. Det förslaget skulle gå hand i hand med det aktuella utredningsförslaget om att staten ska ta ett större ansvar i kompetensförsörjningsfrågan.

I övrigt har stadsledningsförvaltningen inget att erinra. Mot denna bakgrund föreslår stadsledningsförvaltningen att kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till yttrande såsom sitt eget och överlämna det till Regeringskansliet (socialdepartementet).